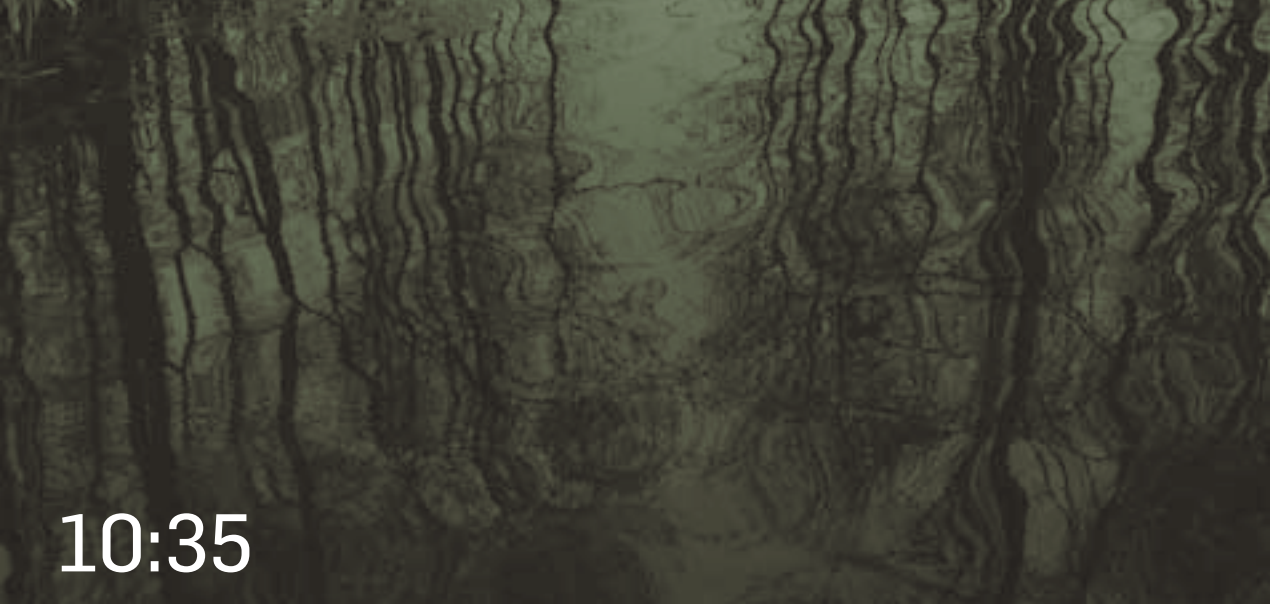

ALKOHOLPROBLEMER OG PARTNERVOLD

10:35

ELSE CHRISTENSEN

10:35

ALKOHOLPROBLEMER OG PARTNERVOLD

ELSE CHRISTENSEN

KØBENHAVN 2010

SFI - DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

ALKOHOLPROBLEMER OG PARTNERVOLD

Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk
Afdelingen for børn og familie

Undersøgelsens følgegruppe:

Per I. Hensen, Askovgården
Tine Horn, Alkoholbehandlingen i Aarhus Kommune
Per Nielsen, Ringgården
Dorte McGugan Pedersen, TrygFonden

ISSN: 1396-1810

ISBN: 978-87-7487-997-8

Layout: Hedda Bank

Forsidefoto: Aneta Blaszczyk

Oplag: 600

Tryk: Rosendahls – Schultz Grafisk A/S

© 2010 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.
Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's
publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FORORD	5
	RESUMÉ	7
1	INDLEDNING	13
	Hvor mange mænd udøver vold?	15
	Kontakt med voldsudøvende mænd	15
	Mænd med alkoholproblemer	16
	Undersøgelsens formål	18
2	METODE	21
	De anvendte spørgeskemaer	22
	Uddeling af skemaer og besvarelsen	23
	Udfyldte skemaer	23

3	RESULTATER	25
	Alderen for mændene i alkoholbehandling	25
	Uddannelse, job og kontakt med behandlingssted	26
	Samlivsforhold for mændene i alkoholbehandling	26
	Oplysning om børn for mændene i alkoholbehandling	27
	Vold mod mændene som børn	28
	Vold mod egne børn	29
	Vold mod partner	30
	Trivsel for mændene i alkoholbehandling	32
	At tale om vold	35
4	PERSPEKTIVER	37
	Kan de voldelige mænd findes via behandlingsstederne for alkohol?	37
	Brobygning – et afsæt for behandling	38
	Forskelle og ligheder	39
	Yderligere forskning	40
	LITTERATUR	41
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2009	43

FORORD

I 2002 lancerede regeringen en handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder. Handlingsplanen betoner, at ud over at sikre kvinder mod at blive udsat for vold fra deres partner og børnene mod at blive vidner til vold mod deres mor, er det vigtigt også at fokusere indsatsen mod de voldsudøvende mænd. Handlingsplanen lagde derfor op til etablering af behandlingstilbud til voldsudøverne for på denne måde i højere grad at kunne forebygge vold i hjemmet.

Efter 2002 blev der etableret flere behandlingstilbud for voldsudøvende mænd. Disse tilbud eksisterer stadig, og der er aktuelt cirka 300 mænd, der benytter sig af et af tilbuddene. Men da vi ved fra årsstatistikken for 2009 fra Landorganisationen af Kvindekrisecentre, at omkring 28.000 kvinder hvert år bliver udsat for vold fra deres partner, må der nødvendigvis være omtrent lige så mange mænd, der udøver volden. Det er derfor langt fra tilstrækkeligt, at kun omkring 300 mænd i dag modtager behandling, hvis målet er at reducere vold i familierne.

Undersøgelsen er et pilotprojekt, der skal undersøge, om det er muligt for behandlere at få kontakt med en større gruppe af de voldsudøvende mænd, hvis de får tilbuddet om hjælp til at ændre deres voldelige adfærd som et supplement via de forskellige tilbud om alkoholbehandling. Vi ved, at flertallet af de mænd, der udøver vold, har et problematisk alkoholforbrug. Samtidig ved vi, at det langt fra er alle mænd med alkoholproblemer, der udøver vold. Der skal derfor også findes alternati-

ve veje til at opnå kontakt end via alkoholbehandling, men det ligger uden for denne undersøgelses fokus.

Undersøgelsen giver for første gang et billede af, om det vil være meningsfuldt for alkoholbehandlingscentrene at inddrage begrebet vold, når de arbejder med mænd med alkoholproblemer. Rapporten giver ikke noget endeligt svar, men er første skridt på vejen til at få afdækket, hvordan behandlingssystemet kommer i kontakt med de voldelige mænd.

Undersøgelsen er gennemført i samarbejde med institutionerne Ringgården i Middelfart og Alkoholbehandlingen i Aarhus Kommune. Begge steder takkes for en god og imødekommende hjælp.

Rapporten er udarbejdet af seniorforsker, mag.art. Else Christensen. Psykolog, ph.d. Helle Lindgaard har været ekstern referee og har bidraget med kommentarer og konstruktiv kritik.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af TrykFonden.

København, december 2010

JØRGEN SØNDERGAARD

RESUMÉ

Hovedspørgsmålet i denne rapport er, om alkoholbehandling kan være et afsæt for forskellige behandlere til at få kontakt med mænd, der har udøvet vold mod deres partner. Spørgsmålet er primært stillet af to grunde: For det første ved vi, at omkring 28.000 kvinder hvert år udsættes for vold af deres partner (Barlach & Stenager, 2010). Samtidig ved vi, at omkring 300 mænd aktuelt modtager behandling i form af hjælp til at stoppe med at udøve vold mod partneren. Det betyder, at der er mange mænd med et voldsproblem, der ville kunne have glæde af behandling, men som i dag ikke modtager nogen form for behandlingstilbud. Regeringens handlingsplan fra 2002 til bekæmpelse af vold mod kvinder indebærer netop, at de voldelige mænd skulle tilbydes forskellige former for adfærdssædrende behandlingstilbud. Men formentlig når tilbudene ikke gruppen af voldelige mænd, da det er begrænset, hvad vi ved om dem som gruppe. Og det er svært at målrette tilbud til nogen, man reelt ikke ved særlig meget om.

Den anden grund til, at vi undersøger, om det er muligt at komme i kontakt med de voldelige mænd via alkoholbehandling, er, at det er almindelig viden på krisecentrene, at en stor del af de mænd, der udøver vold, også har et alkoholproblem. Tanken er derfor, at hvis de voldsudøvende mænd modtager behandling for deres alkoholproblem, kunne man drøfte voldsproblematikken med dem og fortælle dem om mulighederne for også at modtage behandling for dét. Eventuelt kunne

man også forestille sig, at der på alkoholbehandlingsstedet kunne laves en form for førstehjælpsbehandling, der kunne føre til, at manden på et senere tidspunkt kunne komme i behandling for sin voldsproblematik.

Der er flere forudsætninger for, at et sådant initiativ kan sættes i gang. For det første er det klart, at metoden selvfølgelig kun kan indfange de voldsudøvende mænd, der er i behandling for deres alkoholproblem. For det andet falder og står metoden med, at mændene er villige til at fortælle, at de har udøvet vold mod en partner. For det tredje kræver det også, at personalet på de steder, hvor der gives behandling for alkoholproblemer, har eller tilegner sig en viden om vold, der gør dem parate til at tage spørgsmålet op.

Rapporten belyser, om der blandt de mænd, der modtog behandling for deres alkoholproblem i 2010, er mænd, der har udøvet partnervold, og om de overhovedet er villige til at fortælle om volden. Desuden belyses det, om der er ligheder mellem mændene, der er i behandling for alkoholproblemer, og mænd, der er i behandling for deres voldsproblemer.

UNDERSØGELSENS METODE

Undersøgelsen er gennemført i samarbejde med to alkoholbehandlingsinstitutioner: Ringgården ved Middelfart og Alkoholbehandlingen i Aarhus Kommune. I løbet af en periode på fire uger i efteråret 2010 udleverede de to institutioner tilsammen 77 spørgeskemaer udarbejdet af SFI til alle deres mandlige klienter. Skemaet indeholdt omkring 30 spørgsmål, og svarprocenten var på 51 pct., hvilket er normalt for denne type undersøgelser.

RESULTATER

Undersøgelsens konklusioner bygger på de 39 udfyldte skemaer. Da det ikke er mange skemaer, er der således grænser for, hvordan informationerne kan tolkes og bruges. I rapporten præsenterer vi både resultaterne i hele tal og i procenter.

HVER TREDJE MAND I ALKOHOLBEHANDLING SVARER 'JA' TIL PARTNERVOLD

Af de 35 mænd, der lever eller har levet sammen med en kvinde, er der 10 mænd, der svarer, at de har slået en nuværende eller tidligere partner. Det svarer til 29 pct. af de mænd, der har haft en partner. Kun 4 af de 39 mænd oplyser, at de aldrig har levet sammen med en kvinde. Vi kan således konstatere, at der blandt mænd, der modtager behandling for deres alkoholproblemer, er en hel del mænd, der har udøvet vold mod en partner. Samtidig kan vi også konstatere, at det faktisk er muligt at få et svar fra mændene, når de bliver bedt om at udfylde og indsende et anonymt spørgeskema. Vi ved selvfølgelig ikke, om der er mænd, der har slået deres partner, som har undladt at tilbagesende spørgeskemaet, ligesom vi ikke ved, om alle mænd har givet det rette svar på spørgsmålet.

2 UD AF 3 MÆND I ALKOHOLBEHANDLING ER BLEVET SLÅET SOM BARN

Vi spurgte også, om manden selv var udsat for vold fra voksne, da han var barn. Det er der bemærkelsesværdigt mange mænd, der siger 'ja' til. I alt 26 mænd (67 pct.) svarer, at de blev slået som børn. Disse mænd kan samtidig meget konkret beskrive, hvem der har slået dem, og hvordan de er blevet slået. Knap halvdelen var 7 år eller yngre første gang, de blev slået.

VOLD AVLER LANGTFRA ALTID VOLD

Ikke alle mændene har børn. Blandt dem, der har børn, oplyser 29 pct., at de har slået børnene. Mænd, der har slået deres børn, er alle selv blevet slået, da de var børn. Samtidig er det værd at bemærke, at flertallet af de mænd, der selv blev slået som børn, således ikke har slået deres egne børn.

Der er kun et beskedent sammenfald mellem vold mod egne børn og vold mod partner, samtidig gælder det, at kun 7 af de 10 mænd, der havde slået deres partner, selv var blevet slået som børn.

MÆNDENE TRIVES GENERELT RINGE

Mændene har en hel del trivselsmæssige problemer. Mange fortæller, at de har en følelse af tomhed, mangler selvtillid, føler sig nervøse og nedtrykte eller lider af angstanfald.

Et forsigtigt skøn peger på, at mænd, der har slået en partner, har lidt flere vanskeligheder med at trives godt end andre mænd i alkoholbehandling. Fx er andelen af mænd, der har oplevet angstanfald inden for de seneste 3 måneder på interviewtidspunktet, over dobbelt så stor for de mænd, der har slået deres partner.

RAPPORTENS ANBEFALINGER

Undersøgelsen viser, at der er ganske mange af de mænd, der modtager behandling for deres alkoholproblemer, der har udøvet vold mod en partner. Selvom undersøgelsen er baseret på små tal, betyder det alligevel, at det må anbefales, at man i alkoholbehandlingen bliver tydeligt opmærksom på muligheden for, at klienterne også har problemer med udøvelse af vold.

BEHANDLERNE SKAL HAVE ET STØRRE KENDSKAB TIL VOLD

Behandlerne skal have en større viden om vold, og om hvordan spørgsmål om udøvelsen af vold kan komme til at indgå som et led i behandlingen. Desuden bør alkoholbehandlingsstederne have en præcis viden om, hvor det er muligt at få behandling af problemer i forbindelse med udøvelse af vold, så klienterne kan få en brugbar henvisning. Samtidig bør behandlingsstederne for voldsproblematikken i højere grad være opmærksomme på alkoholproblemerne og blive mere vidende om alkoholproblemer. Samlet kan man derfor karakterisere rapportens væsentligste anbefaling som et forslag om en tydeligere *brobygning* mellem alkoholbehandlingen og behandlingen for udøvelse af vold.

BEHOV FOR BROBYGNING MELLEML ALKOHOL- OG VOLDSBEHANDLING

Det anbefales desuden, at der igangsættes et arbejde, der mere praksisorienteret kan se på mulighederne for at gå i gang med en indsats i forbindelse med en tydeligere brobygning. For eksempel ved at finde behandlingssteder (for henholdsvis alkoholproblemer og voldsproblemer),

som er indstillede på at forsøge at løse opgaven, og som i fællesskab kan opstille retningslinjer for, hvad der skal til, for at det kan lade sig gøre.

HVAD SKYLDES MÆNDS VOLD?

Endvidere anbefales det at undersøge, om mænd med alkoholproblemer i højere grad end andre jævnaldrende mænd har været udsat for at blive slået som børn. Forskningsspørgsmålene til en senere undersøgelse er:

- Hvilken betydning har det for voksne mænd, at de har været udsat for fysisk vold som børn, og/eller at de har overværet fysisk vold i hjemmet?
- Har det betydning for, at de udvikler et alkoholproblem?
- Og kan det have betydning for, at de selv begynder at udøve vold mod en partner?

INDLEDNING

Denne rapport indeholder resultater fra et pilotstudie, der ser på, om alkoholbehandling kan være et afsæt for at få kontakt med mænd, der udøver vold eller har udøvet vold mod en partner. I samarbejde med de to alkoholbehandlingssteder Ringgården i Middelfart og Alkoholbehandling i Aarhus Kommune er der taget kontakt til 77 mænd, der aktuelt modtager behandling for deres alkoholproblemer. Mændene er blevet bedt om at udfylde et skriftligt spørgeskema fra SFI med ca. 30 spørgsmål om parforhold, uddannelse, erhverv og alkoholproblemer. Desuden er der spørgsmål om, hvorvidt mændene selv har været udsat for vold som børn, om de har udøvet vold mod deres egne børn, og om de har udøvet vold mod en partner. Det undersøges på den måde, om der blandt mænd med alkoholproblemer også er mænd, der udøver vold, og (specielt) om mændene via det anonyme spørgeskema som metode er villige til at oplyse, om de udøver vold.

Undersøgelsen er baseret på årsstatistikken for Landsorganisationen af Kvindekrisecentre for 2009, der skønner, at omkring 28.000 kvinder i Danmark hvert år udsættes for vold (Barlach & Stenager, 2010). Det betyder, at der må være et nogenlunde tilsvarende højt antal mænd, der udøver vold mod partneren.

Med regeringens handlingsplan fra 2002 til bekæmpelse af vold mod kvinder begyndte man i højere grad at være opmærksom på, at voldsudøveren kunne have brug for behandling, og der begyndte at blive

ydet støtte til behandling af og rådgivning for voldsudøvende mænd. Udgangspunktet var, at samtidig med, at kvinder skulle beskyttes mod at være udsat for vold, og børn skulle beskyttes mod at være vidner til vold, skulle mænd have støtte til at stoppe med at udøve vold. Den bagvedliggende teori var, at mænd ikke kun slår, fordi de er voldelige, der er også andre dele af personligheden, der er i spil. Dette forbehold skal ikke forstås som en undskyldning for at slå – og heller ikke som nogen begrundelse for at slå. Der er tale om, at den person, der slår, har sine egne traumer, som skal bearbejdes, hvis man skal gøre sig håb om, at personen stopper med at udsætte andre mennesker for vold.

Allerede før 2002 var der flere mindre rådgivningssteder for mænd, der udøvede vold. Rådgivningsstederne var private og havde primært eller udelukkende private rådgivere, ligesom der ikke blev tilbudt egentlige terapeutiske forløb. Efter det blev muligt at få offentlige midler til at drive rådgivning, blev der åbnet flere nye steder. De største steder er: Behandlingstilbuddet Dialog Mod Vold, Manderådgivningen i Aalborg, Behandlingstilbuddet Alternativ Til Vold, Manderådgivningen under Herning Kommune og rådgivning for voldelige mænd ved Krisecenter Odense¹. Dialog Mod Vold, Manderådgivningen i Aalborg og Alternativ Til Vold har skrevet om deres arbejde på en måde, så man får et godt overblik over forståelsen af begrebet vold, af det terapeutiske arbejde samt over sociale og personlige data for de behandlede mænd. Man kan på den måde få et overordnet billede af, hvem de voldsudøvende mænd er (Det Ambulante Team, 2005; Ligestillingsafdelingen, 2005; Manderådgivningen, 2004). Der er forskelle i såvel teorier som arbejdsmetoder i de forskellige behandlingstilbud, men disse forskelle indgår ikke i denne rapport.

Dialog Mod Vold skriver, hvordan de samlet arbejder ud fra en teoretisk forståelse af vold og ud fra en handlingsplan med fire hovedformål (Hensen & Petersen, 2004). De peger på, at det for det første altid er nødvendigt at huske de voldsudsatte personer og at give dem den nødvendige støtte. Dernæst er det nødvendigt at give et ordentligt og gennemtænkt behandlingstilbud til den person, der udøver vold. En tredje væsentlig indsats handler om at arbejde for, at myndighederne får styrket deres tværfaglige indsats, og endelig peges der som det fjerde på,

1. Der er desuden 'Stedet for mænd' i Fredericia, Mandekrisecentret i Horsens, Manderådgivningen i Århus, Mandecentret i København og rådgivning via Mødrehjælpen i København.

at det er nødvendigt at få en øget vidensindsamling om volden, så man kan få bedre redskaber at basere indsatsen på.

HVOR MANGE MÆND UDØVER VOLD?

Der har været forskellige forsøg på at finde andelen af mænd, der udøver vold, men der er endnu ikke tale om noget præcist svar. Alligevel er der flere undersøgelser, der giver et bud. SFI har gennem en årrække gennemført en undersøgelse af børn født i 1995 blandt andet for at kunne beskrive børnenes livsforløb. 96 pct. af børnene er født i etablerede samlivsforhold, men i 2003, da børnene var 7½ år gamle, fandt vi, at omkring 20 pct. af samlivsforholdene var blevet opløst. I de opløste forhold blev mødrene spurgt om, hvorvidt vold mod den kvindelige partner havde været en afgørende eller medvirkende grund til forholdets opløsning. For 19 pct. af de opløste forhold var svaret, at vold havde været en faktor, der havde haft betydning for forholdets opløsning. Omregnes dette tal, så det gælder for hele den undersøgte gruppe (i 2003), betyder det, at der havde været vold mod den kvindelige partner i knap 4 pct. af samtlige forhold (Christensen, 2007). Da der ikke er oplysninger om, hvorvidt der forekommer vold i de fortsat eksisterende forhold, må de 4 pct. betragtes som en minimumsopgørelse. Tallet kan ikke regnes for repræsentativt for alle mænd, da der kun er tale om mænd, der er fædre. Alligevel giver procentangivelsen et signal om, hvor stor en andel mænd der kan være tale om.

KONTAKT MED VOLDSUDØVENDE MÆND

Det anslås, at der i øjeblikket er cirka 300 mænd, der modtager behandling, fordi de har udøvet vold mod deres partner. Uanset hvor mange mænd der udøver vold, er 300 mænd i behandling ikke et imponerende antal. Tallet dækker dels over, at der ikke er så mange behandlingspladser, dels over, at det langt fra er alle voldsudøvende mænd, som behandlingssystemet og myndighederne har kontakt med og kan tilbyde behandling.

Vold er stadigvæk tabuiseret. Det betyder, at man ikke uden videre kan spørge en person, om han er voldsudøvende, og dernæst søge

at etablere en kontakt med henblik på at få etableret en behandling. I 2004 skriver Dialog Mod Vold, at for at kontakten kan etableres, er det væsentligt, at det sociale behandlingssystem og justitssystemet spiller sammen med familiesystemet, idet flere involverede parter øger muligheden for, at manden starter i behandling. De skriver desuden, at når der etableres behandling, er der især tre grunde til, at behandlingen kommer i gang: For nogle mænd er der tale om, at den kvindelige partner oplyser, at hun vil forlade manden, hvis volden ikke ophører. Dialog Mod Vold betegner dette som et påbud fra den kvindelige partner og karakteriserer det som en ydre motivationsfaktor. For en anden gruppe mænd er der ligeledes tale om en ydre motivationsfaktor i form af et påbud, om end af en lidt anden karakter. Disse mænd har fået påbud om behandling fra det dømmende system, som finder manden skyldig i vold mod partneren. Endelig er der en tredje gruppe mænd, der har en indre motivation til at søge behandling. Den indre motivation karakteriseres som en motivation funderet i skam over at handle med vold trods en viden om, at det ikke er en hensigtsmæssig handle måde (Hensen & Petersen, 2004, s.12).

De mænd, der har været i behandling hos Dialog Mod Vold, er oftest kommet af én af de tre nævnte grunde. Motivationen baseret på, at kvinden truer med at forlade manden og påbud fra det dømmende system, er mere udbredte bevæggrunde end den indre motivation. Hvis der skal flere mænd i behandling, vil det derfor være hensigtsmæssigt, hvis man kan få flere mænd påvirket af enten ydre motivationsfaktorer eller indre motivation på en måde, så de vælger at komme i behandling. Det kræver selvfølgelig, at behandlerne møder mændene og bliver opmærksomme på, at de har et problem med at udøve vold. Udgangspunktet for denne undersøgelse er derfor at undersøge, om behandling for alkoholproblemer kan være en adgang til at få kontakt med mænd, der udøver vold, og dermed på sigt få etableret en motivation til at få mændene til at søge behandling med henblik på at modvirke voldsudøvelsen.

MÆND MED ALKOHOLPROBLEMER

Tanken bag undersøgelsen er, at indgangen til at få kontakt med voldsudøvende mænd eventuelt kan gå via andre typer behandlinger, hvor der er sandsynlighed for, at de voldsudøvende mænd findes. Vi tænker her på mænd, der har en psykisk lidelse, mænd, der er i fængsel, og mænd

med alkoholproblemer. Tankegangen er baseret på samme forståelse for vold, som Dialog Mod Vold arbejder ud fra, nemlig at mænd, der udøver vold, selv har nogle vanskeligheder og traumer, og at man derfor kan antage, at de har en vis sandsynlighed for at komme i kontakt med samfundets forskellige sociale, helbredsmæssige og straffende institutioner. Samtidig antager vi, at det forhold, at manden slår, ikke nødvendigvis vil være noget af det, man er mest opmærksom på, eller som får en selvstændig plads i en eventuel behandling, der er igangsat med udgangspunkt i andre og ofte helt konkrete problemstillinger.

Denne undersøgelse har valgt at tage udgangspunkt i mænd med alkoholproblemer. Begrundelsen er, at det er almen viden fra krisecentrene, at mænd, der slår, ofte også har alkoholproblemer. Det blev påvist allerede i 1990 i den første danske undersøgelse af forholdene for børn, der sammen med deres mor boede på et krisecenter, fordi moderen havde været udsat for vold. Ud fra kvindernes oplysninger kunne vi beregne, at i alt 72 pct. af de voldsudøvende mænd også havde et alkoholproblem (Christensen, 1990). I dag er der formentlig en lidt lavere andel mænd med alkoholproblemer, dels fordi der er en større andel af kvinderne på krisecentrene, der har en voldsudøvende mand, som har en religion, der ikke tillader brug af alkohol, dels fordi der i dag er et mere udbredt forbrug af hash og forskellige andre stimulerende stoffer, end der var tidligere. Disse stoffer kan både supplere forbruget af alkohol og erstatte det. I Dialog Mod Volds opgørelse af, hvilke mænd de behandler, fremgår det også, at der er en markant overvægt af mænd med alkoholproblemer (Hensen, 2007).

Det forhold, at der er en overvægt af mænd med alkoholproblemer blandt de voldsudøvende mænd, der er kendskab til via krisecentrene, betyder langt fra ikke, at mænd, der har et problemfyldt forhold til alkohol, generelt også udøver vold. Sådanne talmæssige opgørelser afhænger af, hvordan man ser problemet, og hvordan det gøres op. Forholdet kan illustreres ved at sige, at hvis vi for eksempel har 100 mænd, der udøver vold, vil der være omkring 70 mænd, der samtidig har et alkoholproblem. Udgangspunktet er her, at der udøves vold, og målet er at finde andre forhold, der karakteriserer gruppen af voldsudøvende mænd. Hvis vi i stedet for tager udgangspunkt i mænd med alkoholproblemer,

vil vi måske finde, at der blandt 100 mænd med alkoholproblemer er 30 mænd, der udøver vold².

Det betyder, at der blandt voldsudøvende mænd er en særdeles stor sandsynlighed for, at der også er tale om mænd med alkoholproblemer. Mens der blandt mænd med alkoholproblemer er tale om, at man i denne gruppe mænd har en større sandsynlighed end blandt alle mænd for, at der også er tale om mænd, der udøver vold. Forklaringen er, at der er langt flere mænd med alkoholproblemer, end der er mænd, der udøver vold. Når undersøgelsen tager udgangspunkt i, at man skal forsøge at finde mænd, der udøver vold, ved at tage kontakt med mænd i behandling for deres alkoholproblemer, er der således tale om et forsøg. Vi ved ikke, om det er muligt i den forstand, at der er tilstrækkeligt mange voldsudøvende mænd blandt mænd med alkoholproblemer, der modtager behandling for alkoholproblemerne, til, at det er en god idé at forsøge at etablere kontakt med henblik på at bruge de allerede eksisterende behandlingsmuligheder for voldsudøvelse over for nære personer. For eksempel ved vi ikke, om voldsudøvende mænd i samme grad som andre mænd med alkoholproblemer modtager behandling for alkoholproblemerne, ligesom vi slet ikke ved, om mændene overhovedet vil være indstillede på at fortælle, at de har udøvet vold mod en partner.

UNDERSØGELSENS FORMÅL

Med denne baggrund er det undersøgelsens formål at finde ud af, om det vil være meningsfuldt at bruge alkoholbehandling som et afsæt for at få kontakt med voldsudøvende mænd. I alt er der tre delformål, som søges realiseret:

- At afdække, om der blandt mænd, der modtager behandling for deres alkoholproblem, er mænd, der har udøvet vold mod en partner, samt i hvilket omfang det er muligt, via simple metoder, at finde frem til disse mænd.
- I dialog med alkoholbehandlere og behandlingssteder at foretage en foreløbig vurdering af, om alkoholbehandlingen kan danne afsæt for

2. Dette er ikke noget dokumenteret tal. Eksemplet skal illustrere, hvordan tal opstår og kan bruges.

en behandling af voldsudøvelse i nære relationer. Eller hvad der skal til, for at dette kan realiseres.

- At afdække forskelle og ligheder mellem brugere af tilbud for behandling af alkoholproblemer og brugere af tilbud for behandling af voldsudøvelse.

Formålene kan realiseres på forskelligt niveau. Det skal derfor understreges, at undersøgelsen er karakteriseret som en pilotundersøgelse. Det vil sige, at undersøgelsen skal gennemføres relativt hurtigt³, og at den primært skal give en fornemmelse af, om der er mere at hente på området. Der er ikke tale om en fuldstændig afdækning af forholdene.

3. Der blev afsat godt 2 måneder til at lave undersøgelsen.

METODE

Undersøgelsen er gennemført som en kvantitativ undersøgelse med brug af et struktureret spørgeskema, som udfyldes af mænd, der er i behandling på grund af alkoholproblemer, enten på Ringgården ved Middelfart, der tilbyder behandling i døgnophold, eller i Alkoholbehandlingen i Aarhus Kommune, der tilbyder ambulans behandling.

Undersøgelsen blev gennemført på den måde, at der i løbet af 4 uger blev udleveret spørgeskemaer til alle mandlige klienter. Spørgeskemaet har en række personlige spørgsmål, og der fulgte derfor en redegørelse for undersøgelsens formål med skemaet, ligesom behandlerne, der uddelte skemaet, blev informeret om undersøgelsens formål. Efter mændene havde udfyldt skemaet, skulle de sende det i en medfølgende frankeret og adresseret kuvert til SFI. Mændene kunne således udfylde og indsende skemaet, uden at andre personer havde mulighed for at se, hvad de havde svaret på spørgsmålene.

Selvom mændene aktuelt er i behandling og derfor må antages i forvejen at beskæftige sig med personlige spørgsmål, er det meget direkte at blive spurgt, om man har udøvet vold mod sine nære. Behandlingsstederne understregede derfor over for mændene, at skemaerne kunne ud-

fyldes anonymt⁴, og at der ikke var nogen på behandlingsstedet, der så svarene, og at SFI ikke fik nogen redegørelse for, præcis hvem der havde fået udleveret spørgeskemaerne. Det gav de mænd, der udfyldte skemaerne, en stor sikkerhed for, at det kun var dem selv, der vidste, hvad de havde svaret. Samtidig medførte anonymitetsproceduren, at SFI ikke havde nogen mulighed for at rykke for svar, som vi ellers normalt vil gøre.

DE ANVENDTE SPØRGESKEMAER

Undersøgelsen anvendte helt almindelige spørgeskemaer med præcise spørgsmål og faste svarkategorier. Der var i alt cirka 30 spørgsmål, og det tog omkring 15 minutter at udfylde skemaet. Der er spørgsmål om alder, om nuværende eller tidligere samlever og om, hvorvidt alkoholproblemerne eventuelt har haft betydning for, at et tidligere samlivsforhold stoppede. Dernæst spørgsmål om børn, om manden bor sammen med sine børn, og om børnene har viden om hans alkoholproblemer.

De næste spørgsmål handler om mandens egen barndom, om han blev slået af en eller flere nære voksne, hvem der i givet fald slog, og hvordan han blev slået, samt om de voksne, der slog ham, var berusede, når de slog. Disse spørgsmål blev gentaget med hensyn til, om han har slået sine egne børn, og suppleret med spørgsmål om, hvorfor han har slået børnene. Efter det blev spørgsmålene om vold gentaget med fokus på, om manden har slået sin nuværende eller en tidligere partner samt begrundelsen for, at han har slået hende.

Til sidst var der spørgsmål om, hvorvidt manden nogen sinde har talt om, hvordan det er for den, der bliver slået. Der er spørgsmål om alkoholproblemets varighed samt spørgsmål om, hvordan han trives, og endelig spørgsmål om, hvorvidt han har en erhvervsuddannelse, og spørgsmål om, hvorvidt han aktuelt har et arbejde.

Hvis manden ikke havde børn, ikke havde en partner, ikke var blevet slået, ikke havde slået sine børn eller ikke havde slået sin partner, var det anvist, hvilke spørgsmål der så skulle springes over. Når vi ser på

4. I Alkoholbehandlingen i Aarhus (og i tilsvarende behandlinger i andre byer) har klienterne ret til at være anonyme, mens de bruger alkoholbehandlingen (medmindre der bliver igangsat medicinsk behandling, som fx egen læge skal informeres om).

de indsendte skemaer, kan vi se, at langt de fleste skemaer er udfyldt korrekt, ligesom samtlige relevante spørgsmål er besvarede.

UDDELING AF SKEMAER OG BESVARELSEN

Uddelingen af skemaer og selve proceduren ved besvarelsen var forskellig på de to behandlingssteder. På Ringgården blev samtlige mænd, der aktuelt var i behandling⁵, bedt om at udfylde spørgeskemaet hver for sig, men mens de var i samme lokale, hvor der var en medarbejder til stede, som om nødvendigt kunne besvare spørgsmål. Mændene blev bedt om selv at lægge det udfyldte spørgeskema i en frankeret og adresseret kuvert, som blev sendt til SFI. Alle de mænd, der aktuelt var i behandling, indsendte et spørgeskema, desværre blev det ikke til så mange skemaer, fordi der lige på det tidspunkt var færre klienter, end der plejer at være, og flere kvinder end mænd i behandling. Men uanset antallet af mænd var svarprocenten på 100 pct.

Ved Alkoholbehandlingen i Aarhus Kommune fik mændene udleveret et spørgeskema og en adresseret og frankeret kuvert, når de kom til en samtale. De mænd, der har kontakt med alkoholrådgivningen, bor hjemme, mens de er i behandling, og man kunne derfor ikke på samme måde som på Ringgården samle mændene og bede dem om at udfylde spørgeskemaet. Mændene blev opfordret til at udfylde skemaet, mens de var i rådgivningens lokaler, men langt de fleste valgte at tage skemaet med hjem. I Aarhus blev spørgeskemaerne udleveret til brugerne over en periode på 4 uger. I alt blev der udleveret 63 skemaer i Aarhus. 25 af de udleverede skemaer blev udfyldt og sendt ind til SFI, det giver en svarprocent på 40 pct.

UDFYLDTE SKEMAER

Samlet er der udleveret 77 skemaer og udfyldt 39 skemaer. Det giver en samlet svarprocent på 51 pct. Dette er stort set samme svarprocent, som man sædvanligvis må regne med, når man udsender spørgeskemaer, der skal besvares skriftligt og returneres. Så på den måde svarer materialet til,

5. Ringgårdens brugere bor på Ringgården, mens de er i behandling.

hvad man kunne forvente. Men det er selvfølgelig lidt ærgerligt, at der ikke er udfyldt og indsendt flere skemaer.

39 udfyldte og indsendte skemaer sætter naturligvis grænser for, hvordan informationerne kan tolkes og bruges. Materialet fra denne pilotundersøgelse tillader således ikke generelle slutninger om, hvor stor en andel af mænd med alkoholproblemer der har udøvet vold, ligesom det ikke tillader en generel vurdering af, hvilke ligheder der er mellem de undersøgte mænd, der har udøvet vold, og andre voldsudøvende mænd i behandling.

Der er dog alligevel så mange udfyldte skemaer, at det giver mening at lave en deskriptiv analyse af resultaterne og med alle mulige forbehold at undersøge resultaternes betydning. Begrundelsen for dette er, at der faktisk er en hel del mænd, der oplyser, at de har udøvet vold mod en partner. Det gælder for omkring en fjerdedel af de mænd, der har udfyldt skemaerne.

RESULTATER

Det uddelte spørgeskema er blevet udfyldt og returneret af i alt 39 mænd, der aktuelt modtager behandling for deres alkoholproblemer. I det følgende gennemgås resultaterne rent beskrivende. Resultaterne gennemgås altid med hele tal og i de fleste tilfælde også i procenter for at tydeliggøre eventuelle forskelle. Der er dog ikke udregnet signifikanser, da det ikke rigtig giver mening at gøre det, når der er tale om et pilotstudie med så lille et datasæt.

ALDEREN FOR MÆNDENE I ALKOHOLBEHANDLING

Aldersmæssigt er der stor spredning blandt de deltagende mænd. Der er dog kun få mænd, der er helt unge. I alt to mænd (5 pct.) er 30 år eller yngre. 19 mænd (49 pct.) er ældre end 30 år og yngre end eller lig med 50 år, mens de resterende 18 mænd (46 pct.) er ældre end 50 år. Aldersspredningen afspejler det forhold, at alkoholproblemer findes hos mennesker i alle aldre, samt at det tager nogle år, før et permanent stort forbrug udvikler sig til et problem, som bør behandles. Mange af de mænd, der er i behandling, vil derfor gennem ganske mange år have haft et betragteligt stort alkoholforbrug.

UDDANNELSE, JOB OG KONTAKT MED BEHANDLINGSSTED

De fleste mænd i undersøgelsen – i alt 29 mænd (74 pct.) – har gennemført en erhvervsuddannelse. Fire mænd (10 pct.) har afbrudt en påbegyndt erhvervsuddannelse, og seks mænd (15 pct.) har ikke nogen uddannelse⁶. Specielt når man tager mændenes alder i betragtning, betyder det, at der er en større andel af de mænd, der er med i undersøgelsen, der har en erhvervsuddannelse, end hvad man kunne forvente at finde i et tilfældigt udsnit af den mandlige befolkning.

Tilknytningen til arbejdsmarkedet er rimelig god. 14 mænd (36 pct.) har aktuelt et arbejde, som de passer, mens otte mænd (21 pct.) modtager pension eller efterløn. 11 mænd (28 pct.) er uden arbejde og modtager arbejdsløshedsdagpenge (for enkelte sygedagpenge), og seks mænd (15 pct.) modtager kontanthjælp. De deltagende mænd kan derfor i vid udstrækning karakteriseres som 'almindelige mænd', der er i stand til at klare sig selv ved egen hjælp på en række punkter, samtidig med at de har et alkoholproblem, som har ført til, at de er kommet i behandling.

19 mænd (49 pct.) har været i kontakt med deres nuværende behandlingssted i 1 år eller mindre, ni mænd (23 pct.) har været i kontakt med behandlingsstedet i mere end 1 år og i mindre end 3 år, mens 11 mænd (28 pct.) har været i kontakt med deres nuværende behandlingssted i 3 år eller mere. Vi har ikke nogen oplysninger om, hvorvidt mændene tidligere har modtaget behandling andre steder.

SAMLIVSFORHOLD FOR MÆNDENE I ALKOHOLBEHANDLING

Kun fire mænd (10 pct.) oplyser, at de aldrig har levet sammen med en kvinde. 32 mænd (82 pct.) har tidligere haft en partner, som de har levet sammen med, og tre mænd lever fortsat sammen med deres partner. 16 af disse mænd (44 pct. af de mænd, der tidligere har levet sammen med en partner) oplyser, at alkoholproblemerne enten var afgørende for eller kraftigt medvirkende til, at samlivsforholdet blev opløst.

6. Da procentangivelserne anføres uden decimaler, kan summen godt være enten lidt over eller lidt under 100 pct. Her er procentangivelsen samlet 99 pct., men hvis procentangivelsen anføres med to decimaler, er den samlede procentangivelse 100 pct.: $74,36 + 10,26 + 15,38 = 100$ pct.

I dag oplyser 10 mænd (26 pct.), at de aktuelt har en partner, de lever sammen med, fire mænd (10 pct.) har en kæreste, som de ikke bor sammen med, og fire mænd (10 pct.) giver andre svar. I alt 21 mænd (54 pct.) oplyser, at de aktuelt ikke har nogen partner.

Sammenligner man mændenes samlivsforhold med, hvad man kunne forvente at finde i en tilfældigt udtrukket gruppe mænd, gælder det, at der er flere skilsmisser, end man kunne forvente. Det samme gælder for andelen af mænd, der aktuelt ikke har nogen partner.

OPLYSNING OM BØRN FOR MÆNDENE I ALKOHOLBEHANDLING

28 af mændene (72 pct.) oplyser, at de har egne børn, mens de resterende 11 mænd (28 pct.) hverken har børn, som de er biologisk far til, eller som de har adopteret. Syv mænd (25 pct. af de mænd, der har børn) bor aktuelt sammen med deres børn (og med børnenes mor). 12 mænd (43 pct. af de mænd, der har børn) oplyser, at børnene er voksne og bor for sig selv, mens otte mænd (29 pct. af de mænd, der har børn) oplyser, at børnene bor hos deres mor. Én enkelt mand (4 pct. af de mænd, der har børn) oplyser, at barnet er anbragt uden for hjemmet. Desuden er der tre mænd (8 pct. af alle mænd), der har 'bonusbørn', idet de lever sammen med børn fra deres partners tidligere forhold.

24 mænd med børn (86 pct. af de mænd, der har børn) oplyser, at børnene ved, at deres far har et alkoholproblem. Kun fire mænd (14 pct. af de mænd, der har børn) svarer, at børnene ikke har kendskab til alkoholproblemerne, eller at de ikke ved, om børnene kender til alkoholproblemerne.

Svarene viser, at alkoholproblemerne generelt ikke er holdt hemmelige for børnene. Enten fordi man har været i stand til at tale om problemerne, eller fordi problemerne har været så synlige i familiens liv, at der ikke har været nogen mulighed for at holde dem hemmelige, måske begge dele. Endelig kan svarene også afspejle, at mændene er i behandling, og at spørgsmål om børnene (og eventuelt kontakt med børn og partner) indgår i behandlingen.

VOLD MOD MÆNDENE SOM BØRN

Begrebet vold forstås i denne undersøgelse som fysisk vold, og de stillede spørgsmål handler derfor om, hvorvidt manden er blevet slået, da han var barn (og senere om han selv har slået henholdsvis sine egne børn og/eller sin partner).

Der er bemærkelsesværdigt mange mænd, der oplyser, at de er blevet slået som børn. I alt 26 mænd (67 pct.) svarer, at de er blevet slået som børn. 18 mænd (46 pct. af alle mænd) er blevet slået af deres mor, 18 mænd (46 pct. af alle mænd) er blevet slået af deres far, og fire mænd (10 pct. af alle mænd) er blevet slået af deres stedfar. Tre mænd (8 pct. af alle mænd) er blevet slået af andre voksne i familien, ni mænd (23 pct. af alle mænd) blev slået af voksne uden for familien – her nævnte flere specifikt, at de var blevet slået af lærere i skolen. Mænd, der er blevet slået af lærere i skolen, findes primært blandt mændene over 50 år. De har således gået i skole på et tidspunkt, hvor det stadigvæk var almindeligt, at børn (dog primært drenge) blev slået i skolen, der var især tale om lussinger (og de var hårde) og eventuelt om brug af spanskkrør.

Ingen mænd svarer, at de ikke kan huske, om de er blevet slået som børn, eller at de ikke kan huske, hvem der har slået dem, og hvordan de er blevet slået. Erindringerne om, hvordan mændene blev slået, er meget specifikke. 21 mænd fik lussinger, 21 fik endefulde, 14 blev slået med reb, bælte, bøjle eller anden hård genstand, 13 blev rusket kraftigt, 10 blev slået i hovedet, 10 blev slået på kroppen, seks blev smidt ind i vægge, to blev smidt ned ad trapper, og syv nævner forskellige andre former for fysisk vold.

16 mænd (41 pct. af samtlige mænd) oplyser, at de var 7 år eller yngre første gang, de blev slået. Syv mænd (18 pct. af alle mænd) var ældre end 7 år og yngre end eller lig 10 år den første gang, de blev slået, mens tre mænd (8 pct. af alle mænd) var ældre end 10 år den første gang, de blev slået.

Andelen af mænd, der oplyser, de er blevet slået som barn, er høj. Vi kan desuden se, at alle er blevet slået af mere end én voksen, ligesom de måder, de er blevet slået på, lyder rimeligt voldsomme. Der findes ikke undersøgelser med tal for, hvor almindeligt det er, at mænd i forskellige aldre oplyser, de er blevet slået. Dog gælder det, at jo ældre mændene er, jo større er andelen, der er blevet slået, simpelthen fordi det tidligere var mere almindeligt, at børn blev slået, idet man opfattede det

at slå børn som et anerkendt redskab i opdragelsen. Det var først med revselsesrettens endelige ophævelse i 1997, at det blev forbudt at slå sine børn i Danmark. Men selvom en hel del mænd i undersøgelsen er 50 år eller mere, er der tale om en meget høj andel mænd, der er blevet slået som børn. Samtidig skal det bemærkes, at mændene angiver, at de i lige høj grad er blevet slået af deres mødre og fædre. Dette er dog måske ikke så overraskende, når man ser på oplysningerne om børnenes alder den første gang, de blev slået. Man mener sædvanligvis, at det primært er fædre, der slår de lidt ældre børn, og mødre, der slår de yngste børn (Christensen & Pedersen, 2004). Flertallet af mændene oplyser, at de var 7 år eller yngre første gang, de blev slået.

19 mænd (73 pct. af de mænd, der blev slået) mener ikke, at de voksne, der slog dem, var berusede, når de slog. Fem mænd (19 pct. af de mænd, der blev slået) mener, at de voksne en gang imellem var berusede, når de slog, men at de var ikke berusede hver gang. De sidste to mænd ved ikke, om de voksne var berusede. Det fremgår således, at alkohol ikke har haft nogen speciel betydning for, om de voksne slog manden, da han var barn.

VOLD MOD EGNE BØRN

Der er 8 af de 28 mænd (29 pct. af de mænd, der har børn), der svarer, at de har slået deres egne børn. De resterende 20 mænd (71 pct. af de mænd, der har børn) har ikke slået deres egne børn. Alle de mænd, der har slået deres børn, har givet dem endefulde, enkelte har også givet lussinger eller har udøvet andre former for vold. Tre af mændene oplyser, at de af og til var berusede, når de slog, men det var dog langt fra hver gang. Det vil sige, at heller ikke når det handler om mandens vold mod sine egne børn, er der tale om, at alkohol spiller nogen voldsom stor rolle.

Alle otte mænd, der har slået deres børn, oplyser, at de har slået, fordi børnene har gjort noget forkert. Det at slå børnene har således været et led i opdragelsen. Enkelte mænd svarer dog også, at de selv har haft det dårligt på de tidspunkter, hvor de har slået, eller at børnene har været provokerende. Disse forklaringer svarer til, hvad vi har fundet i andre undersøgelser, nemlig at en hel del af de forældre, der slår deres børn, gør det, fordi de mener, det hjælper til, at børnene opfører sig mere

ordentligt. De ser derfor det at slå som et led i opdragelsen og ikke som et udtryk for vold (Christensen, 1991), ligesom de tilsyneladende ikke fæstner sig ved, at det ikke længere er tilladt at slå børn.

Alle de otte mænd, der har slået deres børn, er selv blevet slået som børn. Der er således tale om et eksempel på det, der lidt uspecifikt betegnes som social arv (Ploug, 2007). Samtidig må man bemærke, at der er 20 mænd, der selv er blevet slået, som ikke har slået deres egne børn.

VOLD MOD PARTNER

I alt 10 mænd svarer 'ja' til, at de har slået en tidligere eller nuværende partner. 25 mænd svarer, at de aldrig har slået en tidligere eller nuværende partner, og fire mænd har ikke haft nogen kvindelig partner, som de har levet sammen med. Det betyder, at 29 pct. af de 35 mænd, der har eller har haft en kvindelig partner, som de har levet sammen med, svarer ja til, at de har slået hende. På de konkrete spørgsmål om, hvilken form for fysisk vold de kvindelige partnere har været udsat for, svarer seks mænd, at de har rusket partneren kraftigt, syv mænd har givet lussinger, to mænd har slået partneren i hovedet, to mænd har slået partneren på kroppen, to har smidt partneren ind i en væg, og en har udøvet en anden form for vold. Der er dog flere af de konkrete spørgsmål om, hvilken vold partneren har været udsat for, der ikke er besvarede. Men alt i alt ligner de svar, mændene giver, den beskrivelse af volden, man får, når man taler med kvinder, der har været udsat for vold (se fx Christensen et al., 2010).

Kun to mænd svarer, at de aldrig har været berusede, når de har slået deres partner, tre mænd var berusede nogle gange, men ikke andre gange, og fem mænd svarer, at de har været berusede hver gang, de har slået deres partner. Alkoholforbrug, beruselse – alkoholproblemer – ser dermed ud til at have en langt mere fremtrædende plads, når det handler om vold mod partneren, end når det handler om mandens vold mod sine børn eller om den fysiske vold, manden selv var udsat for som barn. Der er ikke noget belæg for at sige, at det er alkoholforbruget, der forårsager voldsudøvelsen, men vi kan konstatere, at der i hvert fald for nogle mænd er et samspil mellem vold og alkoholproblemer i og med, volden altid eller ofte ledsages af, at manden er beruset.

I alt otte mænd (80 pct. af de mænd, der har udøvet vold mod deres partner) svarer, at de har slået partneren, fordi hun var 'provokerende'. En har svaret, at han har slået, fordi han følte, partneren svigtede ham, mens den sidste af de 10 mænd, der har været voldelige mod deres partner, ikke har svaret på spørgsmålet om, hvorfor han slog.

Mændenes svar om, at volden skyldes, at partneren har været provokerende, svarer godt til de erfaringer, der er gjort hos Dialog Mod Vold (Hensen & Pedersen, 2004; Hensen, 2007), ligesom svarene passer med de udsagn, der kommer fra kvinder på krisecentrene, idet kvinderne ofte fortæller, at deres mænd har sagt, at de var provokerende og derfor selv udløste volden, samtidigt med at den 'provokerende' handling fx kunne være helt almindeligt at hilse på en mandlig bekendt (Christensen et al., 2010).

I alt 7 af de 10 mænd, der har slået deres partner, er selv blevet slået som børn. De øvrige tre mænd er ikke blevet slået som børn. Igen er der tale om forhold, der peger i retning af, at det at være udsat for vold i barndommen kan overføres til voksenlivet. Det er dog ikke entydigt, at det sker, for der er 21 mænd, der er blevet slået som børn, der ikke slår deres partner som voksen. Hvis man skal være mere sikker på, hvad der sker på dette felt, må man for eksempel undersøge forskelle og ligheder i livssituation og personlighed hos de henholdsvis syv mænd, der var udsat for vold og selv har udøvet vold, de tre mænd, der har udøvet vold uden selv at have været udsat for vold, og de 21 mænd, der har været udsat for vold som børn, men som ikke overfører voldsudøvelsen til deres parforhold.

Der er kun et beskedent sammenfald mellem vold mod egne børn og vold mod partner. Der er i alt kun tre af de mænd, der har slået deres partner, der oplyser, at de også har slået deres børn. Disse udsagn kan dog ikke læses isoleret, da det i dag er opfattelsen, at børn, der ser deres mor blive slået, også selv er blevet udsat for vold. Det bliver med andre ord i dag karakteriseret som psykisk vold, når børn overværer deres mor blive slået. Samtidig er der også tal, der viser, at børn, der ser deres mor blive slået, i en hel del tilfælde selv bliver slået. De kan simpelthen blive ramt af slag eller blive kastet ind i noget, hvis de står i vejen (Barlach & Stenager, 2009). Denne opfattelse af voldens karakter er der dog ikke spurgt efter i undersøgelsen, og der er heller ikke noget, der tyder på, at denne opfattelse indgår i mændenes forståelse af, hvad der sker. Mændene slår deres partner, primært fordi hun er provokerende, og

mændene har formentlig ikke den opfattelse, at de samtidig udøver vold mod deres børn.

En tolkning af ovenstående resultater peger i retning af, at der er to forskellige dynamikker, der driver henholdsvis vold mod børn og vold mod partner. Vold mod børn betegnes af mændene i denne undersøgelse i høj grad som opdragelse (jævnfør tidligere). Mændenes forhold til deres partnere er anderledes. Mændene ved godt, at man ikke opdrager sin partner på samme måde, som man opdrager sine børn. Man må derfor antage, at det er nogle andre forhold, der gør sig gældende, når partneren bliver slået.

Dialog Mod Vold har gennemført en hel del klinisk psykologiske testninger med de voldsudøvende mænd, de har i behandling (Hensen, 2007). Disse data giver et billede af den voldsudøvende mand som en mand, der har vanskeligheder med sin selvtillid. Han har desuden ofte vanskeligheder med sine relationer til andre, han kan have forskellige psykologiske problemer, og han kan have depressive træk. For at få en lidt nærmere belysning af disse spørgsmål har undersøgelsen en række spørgsmål om mændenes trivsel. Det er klart, at sådanne trivselsspørgsmål, som manden selv besvarer, selvfølgelig ikke kan sammenlignes med resultater af en psykologisk testning, men der er tale om en række spørgsmål, som vi ofte har brugt i forskellige undersøgelser, og de kan give et signal om, hvordan mændene trives.

TRIVSEL FOR MÆNDENE I ALKOHOLBEHANDLING

Tabel 3.1 giver et overblik over, hvad mændene har svaret på en række spørgsmål, der belyser deres trivsel. Tabellen er stillet op, så der først er en redegørelse for, hvor stor en procentvis andel af de mænd der har slået en partner, der har det givne problem, dernæst en angivelse af den procentvise andel mænd, der ikke har slået deres partner, som har problemet, og endelig en opgørelse blandt samtlige mænd. Da ikke alle mænd har besvaret samtlige spørgsmål, er der for hvert spørgsmål også en angivelse af det antal mænd, der har besvaret spørgsmålet. Tabellen skal læses med det forbehold, at der kun er 39 mænd med i undersøgelsen. Tabellen kan derfor kun siges at indeholde signaler og ikke nogen sikker dokumentation for eventuelle forskelle.

TABEL 3.1

Andel mænd med hver af de givne vanskeligheder inden for de seneste 3 måneder belyst for henholdsvis mænd, der har slået deres partner, mænd, der ikke har slået deres partner, og samtlige mænd i undersøgelsen. Procent.

	Mænd, der har slået partner. Andel i %	Mænd, der ikke har slået partner. Andel i %	Samtlige mænd. Andel i %	Antal mænd i alt med vanskeligheder
Følelse af tomhed	80	60	66	23
Føler sig afvist af andre	40	44	43	15
Mangler ofte selvtillid	78	52	59	20
Sover dårligt	60	68	66	23
Kan have angstanfald	56	13	25	8
Føler, alt er uoverkommeligt	80	57	64	21
Føler sig nervøs og uligevægtig	80	56	63	22
Føler sig nedtrykt og ked af det	60	60	60	21
Ofte irriteret uden grund	50	52	51	18
Antal	10	29	39	----

Tabellen skal som nævnt læses med det forbehold, at der kun er tale om en illustration af mændenes trivsel. Der er ikke noget bevis i tabellen og heller ikke nogen videnskabelig dokumentation. Det skyldes, at 39 mænd simpelthen er for få til, at det giver mening at tale om bevis eller dokumentation.

Tabellen kan kun læses med henblik på at få et foreløbigt billede af forholdene. Den procentvise angivelse af mænd, der henholdsvis har slået og ikke har slået deres partner, samt af samtlige mænd i undersøgelsen, er procentangivelsen af det antal mænd, der samlet er i den pågældende kategori. Det betyder, at der er 80 pct. af de mænd, der har slået deres partner, der inden for de seneste 3 måneder har oplevet en følelse af tomhed, mens det samme gælder for 60 pct. af de mænd, der ikke har slået deres partner. Procentangivelsen giver således mulighed for at få et billede af forholdet mellem andel mænd med den givne vanskelighed

henholdsvis i gruppen af mænd, der har slået og ikke har slået deres partner, og i gruppen af alle mænd.

Der er en stor andel mænd, der svarer 'ja' til, at de kender til at have de forskellige nævnte vanskeligheder. Det er også, hvad man måtte forvente, når der er tale om mænd, som har det svært på grund af deres alkoholproblemer. Når man skummer ned gennem tabellen, fremgår det, at der er en større andel af de mænd, der har slået deres partner, der har kendskab til de nævnte vanskeligheder. Der er især tale om, at der er flere af disse mænd, der gennem de seneste 3 måneder har oplevet en følelse af tomhed (80 pct. mod 60 pct.), har oplevet, at de mangler selvtillid (78 pct. mod 52 pct.), har følt, at alt var uoverkommeligt (80 pct. mod 57 pct.), har følt sig nervøse og uligevægtige (80 pct. mod 56 pct.) og har haft angstanfald (56 pct. mod 13 pct.). Vanskelighederne: at sove dårligt, at føle sig nedtrykt og ked af det og ofte at være irriteret uden grund opleves lige hyppigt af de to grupper mænd.

TABEL 3.2

Andel mænd, der inden for de seneste 3 måneder har søgt hjælp for deres vanskeligheder, belyst for henholdsvis mænd, der har slået deres partner, mænd, der ikke har slået deres partner, og samtlige mænd i undersøgelsen. Procent.

	Mænd, der har slået partner. Andel i %	Mænd, der ikke har slået partner. Andel i %	Samtlige mænd. Andel i %	Antal mænd i alt med vanskeligheder
Søgt læge for psykiske problemer	80	60	66	23
Været hos psykolog	60	68	66	23
Hjælp fra alternativ behandler	30	17	21	7
Antal	10	29	39	----

Tabel 3.2 viser andelen af mænd, der inden for de seneste 3 måneder har søgt hjælp for deres vanskeligheder, fordelt på henholdsvis mænd, der har slået og ikke har slået deres partner, samt samtlige mænd i undersøgelsen. Mænd, der har slået deres partner, har oftere søgt hjælp for deres vanskeligheder hos en læge (80 pct. mod 60 pct.) eller eventuelt hos en alternativ behandler (det er dog kun en lille gruppe, der har gjort det). De

to grupper mænd har omtrent lige hyppigt været hos en psykolog. Vi ved ikke, i hvilket omfang det nuværende behandlingssted kan have bidraget til, at der er blevet etableret kontakter med forskellige behandlere, eller om mændene selv har kontaktet forskellige behandlere, før de fik kontakt med det nuværende behandlingssted.

Samlet giver det en fornemmelse af, at de mænd, der har slået en partner, måske er mere skrøbelige eller har flere (eller måske anderledes) vanskeligheder end andre mænd. Specielt på spørgsmålet om angstanfald, hvor der er mere end dobbelt så stor en andel af mænd, der har slået deres partner, der svarer 'ja' til, at de har oplevet angstanfald inden for de seneste 3 måneder.

AT TALE OM VOLD

Skemaet indeholder også tre spørgsmål, der handler om, hvorvidt mændene har talt med andre mennesker om vold, når det drejer sig om, hvordan det er selv at blive slået, hvordan det er, når børn bliver slået, og hvordan det er, når en samlever bliver slået. Disse spørgsmål er besvaret af henholdsvis 30, 28 og 28 mænd. Det vil sige, at der er langt færre svar her, end der er på undersøgelsens øvrige spørgsmål. Vi har ikke nogen forklaring på, hvorfor det er sådan.

Flest oplyser, at de har talt med andre om, hvad det betyder for børn at blive slået. Det lyder sandsynligt, da spørgsmålet om at slå børn har været en hel del offentligt debatteret. Dernæst er der mange, der har talt med andre om, hvad det betyder for en partner at blive slået, og her er det især de mænd, der selv har slået deres partner, der markerer, at de har talt om spørgsmålet. Lidt færre mænd har talt om, hvordan det er selv at blive slået.

Alt i alt ser det ud til, at det faktisk er muligt at tale om volden i hvert fald til en hvis grænse. Da der i undersøgelsen er en hel del mænd, der gør det. Samtidig skal vi være varsomme med at generalisere, da der er flere mænd, der ikke har besvaret netop disse spørgsmål.

TABEL 3.3

Andel mænd, der angiver at have talt med andre om, henholdsvis hvordan det er selv at blive slået, hvordan det er, når børn bliver slået, og hvordan det er, når en partner bliver slået. Oplyst for mænd, der har slået deres partner, mænd, der ikke har slået deres partner, og samtlige mænd, der har besvaret spørgsmålet. Procent.

	Mænd, der har slået partner. Andel i %	Mænd, der ikke har slået partner. Andel i %	Samtlige mænd. Andel i %	Antal mænd, der har talt med andre
Talt med andre om, hvordan det er selv at blive slået	25	50	43	13 (i alt 30 har svaret)
Talt med andre om, hvordan det er, når børn bliver slået	50	65	61	17 (i alt 28 har svaret)
Talt med andre om, hvordan det er, når en partner bliver slået	89	42	57	16 (i alt 28 har svaret)

PERSPEKTIVER

Undersøgelsen har tre formål. For det første at undersøge, om det er muligt at finde frem til voldsudøvende mænd via behandlingstilbud for alkoholproblemer. For det andet at finde ud af, om alkoholbehandlingen kan danne afsæt for en behandling, der kan nedsætte risikoen for fremtidig voldsudøvelse, og for det tredje at afdække forskelle og ligheder mellem de undersøgte mænd og brugere af Dialog mod Volds behandlingstilbud.

KAN DE VOLDELIGE MÆND FINDES VIA BEHANDLINGSSTEDERNE FOR ALKOHOL?

Undersøgelsen viser, at der blandt mænd, der modtager behandling for deres alkoholproblemer, er en overrepræsentation af mænd, der har udøvet vold mod en partner. Mere end en fjerdedel af de mænd, der har (eller har haft) en kvindelig partner, oplyser, at de har slået hende. Undersøgelsen viser således, at der blandt de mænd, der modtager behandling for deres alkoholproblemer, findes mange mænd, der har udøvet vold over for en partner.

Det næste spørgsmål er, om det er muligt at tale med mændene om den vold, de har udøvet, og eventuelt få dem til at søge behandling, der kan hindre fremtidig udøvelse af vold. I undersøgelsen er informati-

onerne fremkommet via besvarelsen af et anonymt spørgeskema. Mændene har således kunnet være sikre på, at de ikke ville blive opsøgt af nogen eller få stillet spørgsmål på grund af deres oplysninger. Man kan alligevel ikke uden videre regne med, at mændene bare vil svare, hvis de bliver spurgt, om de har slået deres partner.

Alligevel er det vigtigt at holde fast i, at halvdelen af de mænd, der fik spørgeskemaet, har returneret det og således svaret på skemaets spørgsmål om vold. Ligesom der er mange mænd, der har svaret, at de har talt om vold mod mennesker i forskellige situationer. For en hel del mænd kan der derfor godt være tale om, at der er en parathed til at tage spørgsmålet op.

Alkoholbehandlere er erfarne, når det gælder vanskelige samtaler. Det er heller ikke let at tale om alkoholproblemer, ligesom det bestemt ikke er let at tale om, hvad alkoholproblemerne eventuelt kan betyde for såvel partner som børn. Hvis alkoholbehandlerne bliver informeret om, hvad vold er, hvordan man taler om vold, og hvordan man åbner en samtale om vold, vil de utvivlsomt kunne lære det. Det næste trin bliver, at de også skal vide, hvad man skal gøre, når der kommer informationer om, at klienten har slået sin partner. Her er det vigtigt at vide, hvor der findes behandling for voldsudøvende klienter. Det vil næppe være hensigtsmæssigt at begynde at behandle voldsudøvelsen i samme regi som alkoholproblemerne. Man kan snarere forestille sig, at der kan etableres et samarbejde mellem forskellige institutioner, så der kan komme en relevant overgang.

BROBYGNING – ET AFSÆT FOR BEHANDLING

Når alkoholbehandlerne får en større viden om vold og finder en metode, så spørgsmål om udøvelsen af vold kan indgå som et led i behandlingen, vil temaet kunne drøftes. Det er her vigtigt at være opmærksom på, at der allerede findes forskellige behandlingstilbud til mænd, der har udøvet vold mod en partner. Selvom der formentlig er for få pladser, så findes der behandlingsmuligheder, ligesom der er erfaringer fra praksis. Det er derfor vigtigt at få bygget bro mellem allerede eksisterende tilbud. Det betyder, at det både vil være hensigtsmæssigt, at alkoholbehandlingsstederne får bedre viden om vold, og at behandlingssteder for voldsud-

øvende mænd får en bedre viden om alkoholproblemer og om de tilbud, der findes inden for alkoholbehandlingen.

Det anbefales derfor, at der igangsættes et arbejde, som mere praksisorienteret kan se på mulighederne for at gå i gang med en indsats i forbindelse med en tydeligere brobygning. For eksempel ved at finde behandlingssteder (for henholdsvis alkoholproblemer og voldsproblemer), som er indstillede på at forsøge at løse opgaven, og som i fællesskab kan opstille retningslinjer for, hvad der skal til, for at det kan lade sig gøre.

FORSKELLE OG LIGHEDER

Det tredje formål handler om at afdække forskelle og ligheder mellem mændene i undersøgelsen og de mænd, der har været i behandling for at stoppe deres voldsudøvelse. Dialog Mod Vold (Hensen, 2007) har en grundig beskrivelse af deres klienter. På de punkter, hvor det er muligt, skal det derfor ganske kort skitseres, hvor der er forskelle og ligheder mellem de to grupper mænd.

Aldersmæssigt er der samme spredning i de to grupper, og når det gælder tilknytningen til arbejdsmarkedet, er der også en stor lighed. Det er lidt vanskeligere at vurdere uddannelsesforholdene, men der er nok tale om, at klienter hos Dialog Mod Vold har lidt mere uddannelse end de undersøgte mænd med alkoholproblemer. Flertallet af mænd i begge grupper har egne biologiske børn eller adoptivbørn.

Omkring en tredjedel af klienterne hos Dialog Mod Vold har en misbrugsproblematik, primært med misbrug af alkohol eller hash. 82 pct. af klienterne hos Dialog Mod Vold har oplevet vold i barndommen. Det er dog svært at sammenligne dette tal med tallet i den foreliggende undersøgelse, da der er spurgt forskelligt. I den foreliggende undersøgelse er der konkret spurgt, om manden blev slået af voksne, dengang han var barn. Dialog Mod Vold har spurgt, om manden er vokset op i en familie, hvor mor er blevet udsat for vold, i den foreliggende undersøgelse er dette spørgsmål ikke blevet stillet. Der er ikke nogen nævneværdig forskel i karakteren af den vold, de to grupper mænd har udøvet mod en partner.

Dialog Mod Vold har desuden en grundig klinisk psykologisk testning af de mænd, de har haft i behandling. Mændene har en række

problemer, som karakteriseres. Det er ikke uden videre muligt at sige, om de samme problemer ville kunne findes hos mændene i den foreliggende undersøgelse, da der her udelukkende er anvendt spørgsmål, som mændene selv har svaret på.

Det samlede indtryk er, at der er mange lighedspunkter mellem mændene i den foreliggende undersøgelse og klienterne hos Dialog Mod Vold. De to grupper mænd ligner hinanden på de fleste demografiske faktorer, således at man må antage, at der ikke vil være noget i vejen for, at mændene i undersøgelsen kunne modtage behandling efter de retningslinjer, der arbejdes efter i Dialog Mod Vold.

YDERLIGERE FORSKNING

Endelig skal det nævnes, at der er fremkommet yderligere interessante og relevante forskningsspørgsmål til fremtidig undersøgelse:

- Hvor stor en andel voksne mænd (i forskellige aldersgrupper) har været udsat for fysisk vold som børn?
- Hvilken betydning har det for voksne mænd, at de har været udsat for fysisk vold som børn?
- Har det betydning for, at de udvikler et alkoholproblem?
- Har det betydning for, at de udøver vold mod egne børn?
- Har det betydning for, at de udøver vold mod deres partner?

Det er begrænset, hvor meget forskning der findes inden for området. Både den internationale forskning og den danske er yderst sporadisk.

Desuden kan det anbefales, at der igangsættes en mere anvendelsesorienteret forskning i form af en undersøgelse af følgende spørgsmål:

- Kan der identificeres en metode, så alkoholbehandlingsstederne bliver i stand til at identificere klienter, der udøver vold mod partneren?
- Kan alkoholbehandlingsstederne blive bedre til at yde en relevant førstehjælp til voldsudøvende mænd?
- Kan der udvikles en bedre brobygning mellem alkoholbehandlingen og behandlingen af mænd, der udøver vold?

LITTERATUR

- Barlach, L. & Stenager, K. (2010): *LOKK årsstatistik 2009. Kvinder og børn på krisecenter*. København: Servicestyrelsen.
- Christensen, E. (1990): Børnekår. En undersøgelse af omsorgssvigt i relation til børn og unge i familier med hustrumishandling. *Nordisk Psykologi*. Monografi 31, vol. 42.
- Christensen, E. (1991): *Trængte familier*. København: Socialforskningsinstituttet. Rapport 91:8.
- Christensen, E. (2007): Barn i familjer där mamma misshandlas. I Erikson, M. (red.): *Barn som upplever våld. Nordisk forskning och praktik*. Stockholm: Gothia Förlag.
- Christensen, E., Lindström, M. & Mølholt, A.-K. (2010): *Efterværn for voldsudsatte kvinder. Krisecentrenes støtte og hjælp til kvinder, som flytter fra centrene*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. 10:23.
- Christensen, E. & Pedersen, D.A. (2004): *Vold mod børn. En undersøgelse af omfang og håndtering af fysisk vold mod børn – baseret på litteraturgennemgang og interview med sagsbehandlere*. København: Socialforskningsinstituttet. Arbejdsrapport 2:2004.
- Det Ambulante Team (2005): *Årsrapport 2004*. Roskilde.
- Hensen, P.I. (2007): *Vold i familien i Danmark. Beskrivelse af voldelige mænd, som har deltaget i det danske behandlingsprogram "Dialog Mod Vold"*. København: Askovgården.

- Hensen, P.I. & Petersen, H.Ø. (2004): *Dialog mod vold*. København: Systime Academic.
- Ligestillingsafdelingen (2005): *Handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008*. København.
- Manderådgivningen (2004): *Manderådgivningens: Interviewundersøgelse & Metodedokumentation*. November 2004. Aalborg.
- Ploug, N. (red.) (2007): *Social arv og social ulighed*. København: Hans Reitzels Forlag.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2009

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 09:01 Christensen, E., Kristensen, L.G. & Baviskar, S.: *Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børns og familiers trivsel*. 145 s. ISBN 978-87-7487-923-7. Kr. 150,00.
- 09:02 Christensen, E., Kristensen, L.G. & Baviskar, S.: *Kalaallit nunaanni meeqqat. Meeqqat 0-imiit 14-it ilanngullugit ukiullit ilaqutariillu atugarissaarnerannik misissuineq*. 172 s. ISBN: 978-87-7487-924-4. Kr. 150,00.
- 09:03 Deding, M. & Filges, T.: *Danske lønmodtageres arbejdstid. En registeranalyse baseret på lønstatistikken*. 160 s. 978-87-7487-925-1. Kr. 160,00.
- 09:04 Thuesen, F., Schademan, H.K., Jensen, S., Holt, H. & Høst, A.: *A-kasserne og den aktive beskæftigelsespolitik*. 216 s. ISBN: 978-87-7487-928-2. Kr. 220,00.
- 09:05 Larsen, B. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2008*. 98 s. ISBN: 978-87-7487-927-5. Kr. 100,00
- 09:06 Ellerbæk, L.S. & Graversen, B.K.: *Evaluering af jobcentrenes ligestillingsindsats*. 80 s. ISBN: 978-87-7487-929-9. Kr. 80,00.

- 09:07 Bengtsson, S. & Røgeskov, M.: *At skabe netværk. En evaluering af 22 socialpsykiatriske projekter i 15M-puljen*. 132 s. ISBN: 978-87-7487-930-5. Kr. 130,00.
- 09:08 Andersen, D. & Järvinen, M.: *Skadesreduktion i praksis. Behandlingsstilbud til opiatmisbrugere i København*. 214 s. ISBN: 978-87-7487-931-2. Kr. 210,00.
- 09:09 Bengtsson, S. & Cayuelas Mateu, N.: *Beskyttet beskæftigelse. En kortlægning*. 118 s. ISBN: 978-87-7487-932-9. Kr. 110,00.
- 09:10 Deding, M. & Gerstoft, F.: *Børnefattigdom i Danmark 2002-2006*. 58 s. ISBN: 978-87-7487-933-6. Kr. 60,00.
- 09:11 Holt, H., Hvid, H., Grosen, S.L. & Lund, H.L.: *It, køn og psykiske arbejdsmiljø i administrativt arbejde*. 180 s. ISBN: 978-87-7487-935-0. Kr. 180,00.
- 09:12 Bengtsson, T.T. & Jakobsen, T.B.: *Institutionsanbringelse af unge i Norden. En komparativ undersøgelse af lovgrundlag, institutionsformer og udviklingstendenser*. 318 s. ISBN: 978-87-7487-936-7. Kr. 300,00.
- 09:13 Heltberg, T.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. De frivillige organisationers perspektiv. Del 1*. 228 s. ISBN: 978-87-7487-940-4. Netpublikation.
- 09:14 Sørensen, M., Skov, D., Ellersgaard, C.H., Larsen, A.G. & Stamer, N.B.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Brugernes og de pårørendes perspektiv. Del 2*. 480 s. ISBN: 978-87-7487-941-1. Netpublikation.
- 09:15 Andersen, D.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Behandlingsstilbud og metoder. Del 3*. 308 s. ISBN: 978-87-7487-942-8. Netpublikation.
- 09:16 Sørensen, M.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Kvalitetsudvikling og kvalitetsstandarder. Del 4*. 216 s. ISBN: 978-87-7487-943-5. Netpublikation.
- 09:17 Andersen, D. & Skov, D.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Visitation og sagsbehandling. Del 5*. 294 s. ISBN: 978-87-7487-944-2. Netpublikation.
- 09:18 Sørensen, M. & Pedersen, K.B.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling. Resultater af behandlingen. Del 6*. 268 s. ISBN: 978-87-7487-945-9. Netpublikation.
- 09:19 Benjaminsen, L., Andersen, D. & Sørensen, M.: *Den sociale stofmisbrugsbehandling i Danmark. Hovedrapport*. 397 s. 978-87-7487-946-6. Kr. 400,00.
- 09:20 Bach, H.B.: *Lediges motivation og forsørgelse. Lediges forsørgelse 2 år efter interview om jobmotivation*. 55 s. ISBN: 978-87-7487-947-3. Kr. 55,00.
- 09:21 Larsen, B., Jonassen, A.B. & Høgelund, J.: *Personer med handicap. Helbred, beskæftigelse og førtidspension 1995-2008*. 111 s. 978-87-7487-948-0. Kr. 110,00.

- 09:22 Jørgensen, M.: *En effektmåling af efterlønsreformen af 1999. Reformens betydning for arbejdsudbuddet*. 194 s. ISBN: 978-87-7487-949-7. Kr. 200,00.
- 09:23 Deding, M. & Olsson, M.: *Hverdagsliv for 11-årige børn med anden etnisk baggrund end dansk. Resultater fra SFI's forløbsundersøgelser af årgang 1995*. 105 s. ISBN: 978-87-7487-950-3. Kr. 100,00.
- 09:24 Egelund, T., Christensen, P.S., Jakobsen, T.B., Jensen, T.G. & Olsen, R.F.: *Anbragte børn og unge. En forskningsoversigt*. 255 s. ISBN: 978-87-7487-951-0. Kr. 250,00.
- 09:25 Benjaminsen, L.: *Hjemløshed i Danmark 2009. National kortlægning*. 139 s. ISBN: 978-87-7487-952-7. Kr. 140,00.
- 09:26 Knudsen, L.: *Børn og unge anbragt i slægten. En sammenligning af slægtsanbringelser og anbringelser i traditionel familiepleje*. 169 s. ISBN: 978-87-7487-953-4. Kr. 170,00.
- 09:27 Nielsen, A.A. & Christoffersen, M.N.: *Børnehavens betydning for børns udvikling. En forskningsoversigt*. 101 s. ISBN: 978-87-7487-954-1. Kr. 100,00.
- 09:28 Schmidt, G., Graversen, B.K., Jakobsen, V., Jensen, T.G. & Liversage, A.: *Ændrede familiesammenføringsregler. Hvad har de nye regler betydet for pardannelsesmonstret blandt etniske minoriteter?* 189 s. ISBN: 978-87-7487-955-8. Kr. 190,00.
- 09:29 Bengtsson, S., Heidemann, J., Jensen, T.G., Tange, J. & Wolff, E.S.: *Kortlægning af de særlige dagtilbud til børn efter § 32. En status to år efter kommunalreformen*. 143 s. ISBN: 978-87-7487-957-2. Kr. 140,00.
- 09:30 Schademan, H.K., Holt, H., Jensen, S. & Weatherall, C.D.: *Virk-somheders sociale engagement. Årbog 2009*. 185 s. ISBN: 978-87-7487-958-9. Kr. 190,00.
- 09:31 Bach, H. & Milhøj, A.: *Review af Arbejdsmarkedsstyrelsens survey om rekruttering*. 94 sider. ISBN: 978-87-7487-959-6. Kr. 100.
- 10:01 Henriksen, A.C.: *Coaching af sygedagpengemodtagere. En pilotundersøgelse med eksperimentelt design*. 69 sider. ISBN: 978-87-7487-961-9. Kr. 70,00.
- 10:02 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H. & Jensen, V.M.: *Introduktion til dialogprojektet. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 1*. 97 sider. ISBN: 978-87-7487-962-6. Kr. 100,00.
- 10:03 Christensen, E.: *Grønlandske børn i Danmark*. 87 sider. ISBN: 978-87-7487-963-3. Kr. 90,00.

- 10:04 Henriksen, A.C.: *Veje til beskæftigelse. En kvalitativ undersøgelse af indsatser over for ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere*. 132 sider. ISBN: 978- 87-7487-964-0. Kr. 130,00.
- 10:05 Gensby, U. & Thuesen, F.: *På vej mod job efter en arbejdsskade. En evaluering af arbejdsskadestyrelsens Fastboldelsescenter*. 128 sider. ISBN: 978-87-7487-965-7. Kr. 120,00.
- 10:06 Egelund, T., Jakobsen, T.B., Hammen, I., Olsson, M. & Høst, A.: *Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag*. 376 sider. ISBN: 978-87-7487-966-4. Kr. 375,00.
- 10:07 Bach H.B. & Henriksen A.C.: *Gravides sygefravær*. 126 sider. ISBN: 978-87-7487-967-1. Kr. 130,00.
- 10:08 Bach H.B.: *Gravid og Fængselsbetjent*. 36 sider. ISBN: 978-87-7487-968-8. Netpublikation.
- 10:09 Madsen, M.B, Holt, H., Jonassen, A.B. & Schademan, H.K.: *Kvinder og mænd i den offentlige sektor. Karrieremønstre, lederønsker og ledermuligheder*. 274 sider. ISBN: 978-87-7487-969-5. Kr. 270,00.
- 10:10 Larsen, M.: *Lønforskelle mellem kvinder og mænd i 2007. Analyser for lønkommissionen*. 86 sider. ISBN: 978-87-7487-970-1. Kr. 90,00.
- 10:11 Thuesen, F.: *Ledelsen og motivation i den offentlige sektor. Et litteraturstudium*. 100 sider. ISBN: 978-87-7487-971-8. Kr. 100,00.
- 10:12 Deding, M. & Holt, H. (red.): *Hvorfor har vi lønforskelle mellem kvinder og mænd? En antologi om ligeløn i Danmark*. 246 sider. ISBN: 978-87-7487-972-5. Kr. 250,00.
- 10:13 Knudsen, L. & Nielsen, V.L.: *Effekten af kommunernes forebyggende foranstaltninger for unge. Forebyggende foranstaltninger i eget miljø sammenlignet med anbringelse uden for hjemmet*. 152 sider. ISBN: 978-87-7487-973-2. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 10:15 Christensen, G., Mikkelsen, M.F., Pedersen, K.B. & Amilon, A.: *Boligsociale indsatser og buslejestøtte. Kortlægning og programevaluering af Landsbyggefondens 2006-10-pulje*. 164 sider. ISBN: 978-87-7487-977-0. Vejledende pris 160,00 kr.
- 10:16 Bengtsson, S., Mateu, N.C. & Høst, A.: *Blinde børn – integration eller isolation? Blinde børns trivsel og vilkår i hjemmet, fritiden og skolen*. 136 sider. ISBN: 978-87-7487-978-7. Vejledende pris 140,00 kr.
- 10:17 Bengtsson, S., Mateu, N.C. & Høst, A.: *Blinde og stærkt svagsynede. Barrierer for samfundsdeltagelse*. 122 sider. ISBN: 978-87-7487-979-4. Vejledende pris: 120,00 kr.

- 10:18 Ellerbæk, L.S. & Thuesen, F.: *Projekt arbejdsplads for højtuddannede. Følgeforskning for Region Midtjylland*. 99 sider. ISBN: 978-87-7487-980-0. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:19 Jakobsen, V. & Ellerbæk, L.S.: *Løn- og arbejdsforhold for kvinder og mænd i køkkefaget*. 71 sider. ISBN: 978-87-7487-981-7. Netpublikation.
- 10:20 Ottesen, M.H., Andersen, D., Nielsen, L.P., Lausten, M. & Stage, S.: *Børn og unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2010*. 155 sider. ISBN: 978-87-7487-982-4. Vejledende pris: 260,00 kr.
- 10:21 Kofod, J.E., Benwell, A.F., Kjær, A.A.: *Hjemvendte soldater. En interviewundersøgelse*. 76 sider. ISBN: 978-87-7487-983-1. Netpublikation.
- 10:22 Lausten, M, Mølholt, A.-K., Hansen, H., Heiner-Schmidt, L. & Aaquist, M.: *Forebyggende foranstaltninger 0-4 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 2*. 184 sider. ISBN: 978-87-7487-984-8. Vejledende pris: 195,00 kr.
- 10:23 Christensen, E., Lindstrøm, M. & Mølholt, A.-K.: *Efterværn for voldsudsatte kvinder. Krisecentrenes støtte og hjælp til kvinder, som flytter fra centrene*. 95 sider. ISBN: 978-87-7487-985-5. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:24 Jensen, V.M. & Nielsen, L.P.: *Væje til ungdomsuddannelse 1. Statistiske analyser af folkeskolens betydning for unges påbegyndelse og gennemførelse af en ungdomsuddannelse*. 211 sider. ISBN: 978-87-7487-986-2. Netpublikation.
- 10:25 Espersen, L.D.: *Bekymrende identiteter. Pb.-d.-afhandling*. 260 sider. ISBN 978-87-7487-987-9. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:26 Høgelund, J., Tørslev, M.K. & Weibel, K.: *Sygemeldte og førtidspensionister med handicap. Jobcentermedarbejderes perspektiver på jobcentrenes indsats*. 101 sider. ISBN: 978-87-7487-986-6. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:27 Lyk-Jensen, S.V., Jacobsen, J. & Heidemann, J.: *Soldater – før, under og efter udsendelse. Et litteraturstudie*. 92 sider. ISBN: 978-87-7487-989-3. Netpublikation.
- 10:28 Thuesen, F., Holt, H., Jensen, S. & Brink Thomsen, L.: *Virksomheders sociale engagement*. 172 sider. ISBN: 978-87-7487-990-9. Vejledende pris: 170,00 kr.

- 10:29 Jakobsen, V. & Liversage, A.: *Køn og etnicitet i uddannelsessystemet. Litteraturstudier og registerdata*. 175 sider. ISBN: 978-87-7487-991-6. Vejledende pris: 176,00 kr.
- 10:30 Christoffersen, M.N.: *Børnemishandling i hjemmet*. 120 sider. ISBN: 978-87-7487-992-3. Netpublikation.
- 10:31 Jakobsen, T.B., Hammen, I. & Steen, L.: *Efterværn – støtte til tidligere anbragte unge*. 94 sider. ISBN: 978-87-7487-993-0. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 10:32 Korzen, S., Fisker, L. & Oldrup, H.: *Vold mod børn og unge i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasses-elever*. 127 sider. ISBN: 978-87-7487-994-7. Netpublikation.
- 10:33 Mateu, N.C.: *Hjælpeinjen for spilleafhængige. Kortlægning af telefonsamtaler i Danmark og Norge i perioden 2008 – 2009*. 50 sider. ISBN: 978-87-7487-995-4. Netpublikation.
- 10:35 Christensen, E.: *Alkoholproblemer og partnervold*. 48 sider. ISBN: 978-87-7487-997-8. Vejledende pris: 50,00 kr.

ALKOHOLPROBLEMER OG PARTNERVOLD

I 2009 fik Landsorganisationen for Kvindekrisecentre udarbejdet en årsstatistik, der anslog, at omkring 28.000 kvinder havde været udsat for partnervold i løbet af 1 år. På tidspunktet for denne SFI-rapports udgivelse er kun omtrent 300 mænd i behandling for deres voldsproblem. Tallene taler deres tydelige sprog: Der er alt for få voldsudøvende mænd i behandling i forhold til problemets omfang. Regeringen lancerede i 2002 en handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder, der som noget nyt også fokuserede på voldsudøveren, som en der skulle tilbydes professionel hjælp til sit problem. Selvom der i kølvandet er blevet etableret behandlingstilbud til denne gruppe, har udfordringen vist sig at være at komme i kontakt med de voldelige mænd.

Denne pilotundersøgelse fra SFI afdækker derfor muligheden for at komme i kontakt med voldelige mænd via alkoholbehandling. Undersøgelsen er lavet i samarbejde med to alkoholbehandlingsinstitutioner, Ringgården ved Middelfart og Alkoholbehandlingen i Aarhus Kommune. Rapporten viser, at omkring hver tredje mand i alkoholbehandling, der har eller har haft en partner, har slået hende. Derfor anbefaler rapporten, at alkoholbehandlingsstederne får en større viden om arbejdet med vold, så de også kan tilbyde en første behandling for vold.

Rapporten er støttet af TrygFonden.